

Bunad, dramatikk og pensjon

Tannlege Bjørg Figenschou (74) pensjonerte seg i juni i 2013. – Det ble forferdelig kjedelig, sier hun. Kjedsomheten blåste bort i hennes drømmebil, en gammel VW kabriolet, på vei til ny jobb.

Vi møter den blide, glade og fargerike Bjørg Figenschou hjemme på Røros, hvor hun bor i et hus som ble bygget på 1700-tallet. Huset er fredet, slik hele sentrum av Røros er som verdensarvsted. Hun kan se bort til slagghaugene som vitner om gruvedriften i Bergstaden Røros gjennom flere hundre år. Men Bjørg Figenschou har ikke boret i annet enn tenner opp gjennom årene.

– Denne blir fin! Inne i stua sitter hun og monterer en Innherreds-bunad. En lidenskap. En tidkrevende hobby til glede for hennes barn og barnebarn. Mens hun syr mimrer hun om dramatikken fra gamledager, spesielt da hun begynte å arbeide som tannlege i Oslo etter at hun var ferdig utdannet ved Tannlegehøgskolen, som Institutt for klinisk odontologi het den gang da. Året var 1964. Hun fikk sin første jobb som tannlege i skoletannpleien og tjente 19 kroner og 10 øre i timen.

– En dårlig betalt jobb. Og det var forferdelig kjedelig. Vi som arbeidet der, gjorde så lite som mulig og satt og strikket på jobben! Sier Bjørg Figenschou.

– Nå tuller du?

– Nei, dette er sant, understreker hun over sybordet.

Verre var det at utstyret i klinikken den gang ikke holdt vann.

– Vi hadde ikke vannbor. Vi sprutet vann i munnen på pasientene med klysterballong!

HÅNDJERN I KLINIKKEN • Toppen av drama fikk hun som tannlege på tannlegevakta, hvor hun arbeidet hver fredag, i tillegg til jobben i den offentlige tannklinikken. Fangene i Botsfengselet i Oslo, de verste kriminelle i hele landet, fikk høre at det var en attraktiv «pike», som de sa den gang, på tannlegevakta fredager. Alle ville dit. Fangene fikk plutselig tannpine hver fredag...

Og inn i klinikken kom fangene i flokk med følge.

– En fangevokter gikk alltid foran. Bak ham gikk fangene med fotlenker, og det raslet og ramlet fælt på venteværelset da følget fra Botsfengselet kom.

De farligste fangene ble festet til tannlegestolen med håndjern til armlene og fotlenker til fotbrettet. Bjørg Figenschou opplevde ingen dramatikk utover dette.

– Jeg synes det var kjempeartig å jobbe på tannlegevakta. Der fikk vi opp farten, i motsetning til jobben i den offentlige tannklinikken. En langfredag i påska, arbeidet jeg og en kollega fra mitt kull på Tannlegehøgskolen sammen på tannlegevakta. Vi to behandlet 102 pasienter på en dag! Det ble mye trekking og starten på rot-fyllinger.

Bjørg Figenschou skrev ikke journaler, men hadde tre tannlegesekretærer til å hjelpe seg med papirarbeidet.

Den dagen fangene snakket om TV glemmer hun aldri.

– Jeg var med på et rebusprogram på TV sammen med den kjente skøyte-løperen Hjalmar «Hjallis» Andersen i 1965.

– Jeg så deg på TV, sa den ene fangen til meg, før han spurte sin medfange om han hadde sett tannlegen på TV.

– Nei, jeg satt ikke inne i fengsel da programmet ble sendt, svarte den andre... Han hadde ikke TV hjemme, det var ikke vanlig den gang. Men i Botsfengselet fikk alle innsatte se TV.

BESØK • – Hei! Ei jente i 20-årene kommer inn i stua til Bjørg Figenschou. Det er et av hennes syv barnebarn, og hun er på besøk på Røros sammen med en venninne. Bjørg setter stor pris på å få overnattingsbesøk fra familien. Hun gir noen beskjeder og forteller at det blir fersk torsk til middag, før hun snakker om hvor ferden gikk etter at hun var ferdig med sitt første år som tannlege i Oslo.

– Jeg reiste til Alta og begynte å arbeide i en offentlig tannklinik der. Tannhelsen var generelt dårlig på den tiden, midt på 1960-tallet.

– Jeg trekte mange tenner og la store mengder amalgam, til og med på fortennene til barn.

TANTE PINE • Særlig mye bedre var det ikke de første årene hun arbeidet på Røros, fra 1968.

– Jeg husker jeg måtte trekke tenner på unger i tre-fire-fem-årsalderen. Påføre ungene smerte på denne måten, er den verste jobben jeg noen gang har gjort som tannlege. Ungene kalte meg Tante Pine og gråt da de så meg på gata etterpå...

Men da fluorrevolusjonen kom, med fluortabletter og fluortannkrem, ble alt mye bedre. Figenschou fikk en hyggelig jobb som tannlege. Og de siste 20

årene, fram til hun ble pensjonist juni 2013 var hun offentlig tannlege på Os i Nord-Østerdal, ei mil fra Røros. Det ble mange fine år.

– Ungene sa: Hei Bjørg! Og de smilte bredt med flotte tenner. Helt utrolig, sammenlignet med hva jeg opplevde i mine første år som tannlege.

Bjørg Figenschou var overtannlege fram til hun ble 65 år, og trappet ned til to dager i uka til hun gikk av med pensjon i juni 2013, som 74-åring.

– Å bli pensjonist har aldri hørtet ut som himmelrik for meg. Noen snakker fint om å være pensjonist. Men jeg er singel, etter mannen min døde for mange år siden. Og alle mine tre barn er blitt voksne og flyttet fra Røros. Jeg synes tiden som pensjonist ble drepende kjedelig.

– Jeg har «know-how». Jeg kan bore og jeg synes jeg er flink med pasienter som er redde for å gå til tannlegen. Da jeg fikk jobb i en privat klinikk i Brønnøysund, sa ja på sekundet. Jeg jobber en uke i måneden. Jeg tjener penger, det har jeg heller ikke noe imot, ler Figenschou.

EKSOTISK • Hun begynte å arbeide igjen i februar og ble pendler. En gang i måneden tar hun den lange turen fra Røros i Sør-Trøndelag til Brønnøysund i Nordland. Og hver gang kjører hun den gamle VW kabriolet drømmebilen sin fra Røros til flyplassen på Værnes. Det lekker litt fra taket når det regner, men det regner lite på Røros. På fine, varme solskinsdager kjører hun uten tak, med elgskinnslue.

– Jeg ser ut som om jeg skulle vært en gammel flypionér.



Bjørg Figenschou er en sprek 74 år gammel pensjonist som bor i et hus fra 1700-tallet.

Hun tar propellfly med Widerøe fra Værnes til Brønnøysund.

– Et veldig hyggelig flyselskap med mange trivelige folk.

Livet på kysten i Brønnøysund er eksotisk for Figenschou som bor på fjellet på Røros. I Brønnøysund kan hun se Hurtigruta, med alle turistene, legge til kai noen minutter etter at hun er ferdig på arbeid. En opplevelse i seg selv.

Tannboden heter klinikken hvor hun arbeider.

– Der driver jeg med vanlig konserverende tannbehandling, lager mange kroner og noen broer. Mange pasienter kommer fra øya Vega, og jeg får god kontakt med dem. De er utadventde.

– Skal du ikke flytte til Vega? Sa en av pasientene til meg.

– Jo, hvis du finner en mann i passende alder. Det må være en handyman, svarte jeg, fordi jeg har veldig mye jeg skulle ha gjort med huset mitt på Røros, både innvendig og utvendig.

– Ikke noe problem. På Vega er det mange handyman i passende alder, fikk hun vite.

Så hvem vet hvor veien går videre...

Men det er et problem med Vega for henne. Midt i fleipen om sin fremtid, kommer Bjørg Figenschou med et lite økonomisk hjertesukk.

– Om jeg skulle begynt å arbeide i en offentlig tannklinikk på Vega, eller andre steder, ville jeg bli trukket i pensjon, fordi jeg får penger fra KLP etter et langt yrkesliv som offentlig tannlege. Merkelig nok kan jeg tjene så mye jeg vil i en privat tannklinikk,



Bjørg Figenschou syr på stuebordet i sitt hjem på Røros i Sør-Trøndelag.

uten å bli trukket i pensjonen, sier hun.

Og på Vega finnes ingen privat tanneklinikk...

Bjørg Figenschou fastslår at hun blir boende på Røros.

– Her har jeg mange gode venner. Utadvendte folk som gjerne går ut og tar en øl sammen eller inviterer til middag. Røros er et livlig sted hvor det skjer mye. Jeg er veldig glad i Røros og rørosingene, sier Bjørg som opprinnelig kommer fra Verdal. Derfor bruker hun Innherredsbunad, ikke Rørosdrakt, til festlige anledninger.

EN DRØY SPØK • Bjørg Figenschou er også skribent. Det vil si at hun skriver noen små, korte og humoristiske historier, petiter i lokalavisa Fjell-

Ljom på Røros. De fleste historiene handler om hennes barnebarn.

– Alle på min alder synes barnebarn er morsomme. Og en petit skal være morsom.

En gang hun skrev om aprilsnarr, ble det både moro og alvor. Bjørg sendte SMS til sine tre barn om at hun i en alder av 65 år hadde tatt på seg å være fostermor for en åtte år gammel gutt. Da ble ungene hennes bekymret, mildt sagt. Spesielt da mor Bjørg skrev at hun følte seg trist og ensom etter at hennes voksne unger hadde flyttet hjemmefra. Mor som har godt humør og mange gode venner og venninner, tenkte barna hennes. Barna pustet lettet ut da de fikk høre at det var en 1. april spøk.

Ungene hennes liker ikke å høre denne historien gjenfortalt. Men mor Bjørg synes at den er morsom fortsatt.

Oppe på skapet inntil veggen i stua hjemme hos Bjørg Figenschou ligger det ei orgelpipe. Den tilhører det gamle kirkeorgelet på Røros.

– Jeg har samlet inn mye penger ved å selge orgelpipene på det gamle kirkeorgelet. Og i fjor ble det nye orgelet i Røros kirke innviet, med himmelsk lyd, mye takket være hennes dugnadsinnsats, sammen med andre ivrige ildsjeler på Røros.

Bjørg Figenschou fortsetter å sy på bunaden, mens stearinlysene brenner ved vinduet og VW-kabrioleten på gårdsplassen venter på neste tur til jobb.

74-åringen Bjørg Figenschou nyter livet som pensjonist på Røros og som tannlege i Brønnøysund.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard